
BIOLOGISCHE LANDBOUW IN DENEMARKEN: LESSEN VOOR NEDERLAND

Kees de Bont (070-3358161), Marieke Meeusen (070-3358340) en Silvia Goddijn (070-3358192)

De biologische landbouw is in Denemarken veel sterker tot ontwikkeling gekomen dan in Nederland. In Denemarken is ongeveer 6% van de agrarische productie biologisch. In Nederland is dit circa 1,5%. Beide relatief kleine landen hebben een hoog productieve en sterk op export gerichte landbouw, waarbij het exportpakket van Denemarken vooral bestaat uit zuivelproducten en varkensvlees. Wat zijn bij deze overeenkomsten de geheimen achter het Deense succes in de biologische landbouw? En wat kan Nederland er van leren?

Succesfactoren

Voor het slagen van de Deense biologische landbouw zijn een aantal zaken van belang gebleken:

- Overheid:
De overheid neemt een regisserende en stimulerende rol in. Met organisaties en ketenpartijen zijn actieprogramma's ontwikkeld. Het eerste is gericht op ontwikkeling van de productie en het tweede vooral op vergroting van de marktvraag.
- Detailhandel:
De grootste Deense supermarktketen heeft zich, vooral in het begin van de jaren negentig, ingezet om de markt open te breken voor biologische producten door promotie, prijsverlaging en assortimentsverruiming. Momenteel verkopen alle supermarkten in Denemarken een breed pakket aan biologische producten.
- Verwerkende industrie:
De verwerkende bedrijven, vooral in de zuivelsector, hebben vroegtijdig gekozen voor de ontwikkeling van een marktsegment 'biologisch' naast gangbaar.
- Landbouworganisaties:
Landbouworganisaties hebben een initiërende rol aangenomen, vooral in de beginperiode door de Deense vereniging voor biologische landbouw. Binnen de gangbare landbouworganisaties is de biologische landbouw sinds een aantal jaren als volwassen onderdeel opgenomen.
- Onderzoek:
De biologische landbouw is geïntegreerd in het onderzoek en de kennisinfrastructuur voor de 'gangbare landbouw'. Er is een gecoördineerd onderzoekprogramma waarin ook universiteiten en regionale onderzoekinstellingen participeren. Het onderzoek wordt vooral aangestuurd door de vraag.

Samenwerking belangrijk

De samenwerking en afstemming tussen deze partijen is van grote betekenis gebleken voor de ontwikkeling van de biologische productie en afzet. Richting de consument wordt door alle partijen met een uniform en herkenbaar logo voor het biologische product gewerkt. De overheid bewaakt de kwaliteit van de productie en daarmee het logo. De Deense consument geeft momenteel gemiddeld ongeveer drie keer zo veel uit aan biologische producten dan de consument in andere Europese landen. In Denemarken hebben enkele biologische producten een hoog marktaandeel. Zo hebben bijvoorbeeld melk, eieren, wortelen en graanproducten een marktaandeel van 20% en meer. Voor vlees en kaas zijn de verkopen van biologische producten echter veel lager. Oorzaken hiervan zijn de grotere prijsverschillen met gangbare producten en het feit dat verwerkte producten door de consument minder worden geassocieerd met biologisch en gezond.

Gemeenschappelijk EU logo?

Momenteel wordt de Deense biologische landbouw overigens geconfronteerd met een stagnatie. De binnenlandse consumptie groeit door de economische recessie nog nauwelijks en de export van biologische producten verloopt vrij moeizaam. Met name de zuivel en de vleessector ondervinden hierbij moeilijkheden. Om de exportmarkten, vooral in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, open te breken pleit Denemarken sterk voor een gemeenschappelijke EU logo en uniforme regels voor biologische producten. Daarmee hoopt Denemarken de voorkeur van de consument in landen als Duitsland en het Verenigd Koninkrijk voor het in eigen land geproduceerde product te verkleinen. Dit zou ook voor de export van biologische producten uit Nederland kansen kunnen geven. Samenwerking tussen Nederland en Denemarken kan overigens ook interessante mogelijkheden bieden voor export van biologische producten naar koopkrachtige markten als de Verenigde Staten en Japan.

Lessen voor Nederland

Bovenstaande ervaringen in Denemarken leveren een aantal aanbevelingen voor Nederland op:

- laat de consument een eensluidend geluid (een boodschap met een logo) horen;
- organiseer samenwerking tussen ketenpartijen, overheid en organisaties;
- stimuleer de vraag ter vergroting van het aanbod (en niet andersom);
- ondersteun onderzoek en innovatie vraaggestuurd.

Meer informatie:

Rapport 5.03.02 *Biologische landbouw in Denemarken; Leerervaringen voor Nederland*